

PARTICIPATÍVNY ROZPOČET V MALÝCH OBCIACH

Prvou obcou na Slovensku, v ktorej sa pojem participatívny rozpočet objavil (v určitej jeho podobe a forme), bol pravdepodobne Svätý Jur v roku 2015. O päť rokov neskôr, v roku 2020, zaznamenávame takýchto obcí už deväť. Tento príbeh zachytáva pohľad na participatívny rozpočet očami troch slovenských obcí, pričom každá z nich je niečím špeciálna. V jedinom roku experimentovania s participatívnym rozpočtovaním v obci Žabokreky bol predložený jediný projekt, ktorý však počtom zapojených ľudí prevyšuje najlepšie výsledky zapojenia verejnosti vo veľkých mestách. V obci Poniky o projektoch z participatívneho rozpočtu rozhodujú výlučne poslanci obecného zastupiteľstva a obec Sološnica je možno jedinou samosprávou na Slovensku, v ktorej participatívny rozpočet funguje aj bez spísaných pravidiel. Tento príbeh nie je návodom na to, ako robiť participatívny rozpočet v obciach. Je skôr snahou zmapovať a zachytiť ako malé obce participatívny rozpočet vnímajú, čo si pod ním predstavujú a ako k nemu pristupujú. Zároveň, môže slúžiť ako materiál umožňujúci skúmať a nachádzať podobné znaky a odlišnosti medzi mestskými komunitami a komunitami vidieka a uvedomiť si rozdiely medzi možnosťami a kapacitami mestského a obecného úradu a v nadväznosti na ne uvažovať o dobrej implementačnej praxi vo vzťahu k rôzne veľkým územným celkom. Tento príbeh však zároveň prináša do participatívneho rozpočtovania na Slovensku inovatívne prvky. Odhaľuje prvý pokus o investovanie zdrojov participatívneho rozpočtu (verejných zdrojov) do súkromného majetku, ktorým sa môžu inšpirovať ďalšie obce a mestá bez ohľadu na ich veľkosť. Prax totiž ukazuje, že nedostatok, či rozdrobenosť pozemkov je opakujúcim sa problémom viacerých samospráv.

OBEC ŽABOKREKY

Za uplynulých 50 rokov zaznamenala obec najvyšší vzostup životnej úrovne. Dnes má **1176 obyvateľov**. V tomto období sa najviac rozvíjala výstavba rodinných domov a objektov občianskej vybavenosti. Obec získavala svoju súčasnú podobu predovšetkým vďaka umu, zručnosti a usilovnosti jej obyvateľov. Títo si postupne svojpomocne vybudovali požiarnu zbrojnicu, kultúrny dom, materskú a základnú školu, rekreačno-športový areál, oplatený bol miestny cintorín, postavený dom smútku, upravené boli verejné priestranstvá...

“V komunitách slovenského vidieka sa väčšinou angažujú starší ľudia. Naši rodičia vďaka komunitnému spolužitiu – hoci ho takto nenazývali – postavili svojpomocne domy, škôlky, školy, telocvične, či vybudovali a zrevitalizovali parky v mnohých obciach. Možno by sa zdalo, že v porovnaní so seniormi sú dnes mladí ľudia skôr obeťami modernej spoločnosti, než jej aktívnymi tvorcami. No nie je to pravda. Mladí ľudia majú čo ponúknuť. Majú svoju jedinečnú perspektívu, aj vlastné životné skúsenosti, ktoré sa zvyknú odlišovať od skúseností sveta starších. Sú to práve mladí ľudia, ktorí budú žiť s následkami dnešných rozhodnutí, ktoré, častokrát aj bez ich účasti, rozhodujú o charaktere verejného priestoru. Mladí ľudia musia mať reálny vplyv na to, aby verejný priestor odrážal aj ich potreby a záujmy. Akonáhle dostanú možnosť ovplyvňovať verejné dianie, mnohé sa môže zmeniť k lepšiemu.” (Zuzana Valocká, starostka obce Žabokreky)

S myšlienkou participatívneho rozpočtu v obci Žabokreky prišla v roku 2018 starostka obce Zuzana Valocká, ktorá je v súčasnosti starostkou tretie volebné obdobie. *“Participatívny rozpočet ponúka príležitosť pre všetkých, ktorí majú záujem sa zúčastňovať na aktívnom budovaní svojej komunity. Nebojme sa ho!”* (Zuzana Valocká, starostka obce Žabokreky)

Participatívny rozpočet v obci Žabokreky je vedený pod názvom **“Komunitný participatívny rozpočet” (KPR)**. Pravidlá KPR boli prijaté všeobecne záväzným nariadením (VZN) a zverejnené začiatkom roka 2018, kedy obec uskutočnila prvý (pilotný) ročník KPR. Zuzana Valocká čerpala inšpiráciu najmä z mesta Partizánske, kde sa stretla s pracovníkmi mestského úradu. Myšlienka PR sa jej veľmi zapáčila a rozhodla sa ju priniesť aj do vlastnej obce. V rámci úradu má agendu a komunikáciu KPR na starosti pani starostka, z finančného hľadiska za projekty zodpovedá pracovníčka finančného oddelenia. V rámci svojich kompetencií sa do procesu čiastočne zapájajú aj miestni poslanci, ktorí boli oslovení na spoluprácu vedením obce. V súčasnosti je ich v obecnom zastupiteľstve celkovo sedem.

Na základe prijatých pravidiel by sa jednotlivé kroky procesu KPR mali každoročne opakovať podľa nasledovného harmonogramu:

Termín	Fáza procesu
Január – 31. marec	Zasielanie projektov
Apríl	Verejné prerokovanie projektov za účasti zodpovedných odborných garantov obecného úradu, dopracovanie projektov
1.– 15. máj	Verejné hlasovanie
do 31. mája	Vyhlásenie výsledkov hlasovania a zazmluvnenie dotácií
Jún – október	Realizácia projektov
November – december	Vyhodnotenie projektov a zverejnenie na web stránke obce

Na pilotný ročník KPR v roku 2018 bola vyčlenená suma vo výške 1000 eur, pričom jednotlivé projekty boli limitované maximálnou čiastkou 200 eur. Záujemci mohli svoje projekty predložiť v písomnej forme, buď poštou alebo osobne v podateľni obecného úradu. Každý projekt spĺňajúci pravidlá KPR, je následne zaradený do prerokovania na **verejnom fóre**, ktoré sa uskutočňuje za účasti zodpovedných zamestnancov obecného úradu a verejnosti. Návrhy sa na verejnom fóre roztriedia na tri skupiny:

1. návrhy určené na hlasovanie
2. odporúčania pre obec a obecné organizácie
3. vyradené návrhy (mimo kompetencie obce, nekonkrétne návrhy, návrhy nad rámec

rozpočtu, investičné projekty a pod.)

Návrhy z prvej skupiny sú ďalej na verejnom fóre rozdiskutované. Výdavky na investičné projekty z tretej skupiny posudzuje obecné zastupiteľstvo osobitne. Investičné projekty je možné realizovať len výnimočne, pričom obecné zastupiteľstvo má právo neschváliť investičný projekt bez možnosti odvolania sa. Následne je na webovej stránke obce Žabokreky zverejnené, do akej z troch kategórií bol návrh projektu zaradený.

Projekty, ktoré sa uchádzajú o podporu z KPR musia obsahovať:

a/ názov projektu

b/ oblasť (v rámci, ktorej sa návrh predkladá)

c/ lokalita (miesto, kde sa navrhuje projekt realizovať)

d/ stručný popis riešenia a očakávaný výsledok

e/ kontaktné údaje (meno, priezvisko, e-mail, telefónne číslo)

f/ v prípade, že projekt podá občan alebo neformálna organizácia súčasťou projektu musí byť súhlas aspoň 15-tich ďalších dospelých občanov, ktorí majú o projekt záujem

V prípade víťazných projektov, ktoré podali **jednotlivci alebo neformálne skupiny** zostávajú prostriedky v rozpočte obce. Na objednávanie tovarov alebo služieb sa vzťahujú pravidlá verejného obstarávania a vnútorné pravidlá obce Žabokreky, rešpektujúc uzatvorené zmluvné vzťahy s vysúťáženými dodávateľmi. V prípade víťazných projektov, ktoré podali **formalizované organizácie** sa prostriedky preklasifikujú zmenou rozpočtu na formu dotácie a budú poskytnuté priamo organizácii, ktorej projekt v hlasovaní obyvateľov uspel. V tomto prípade platia pre projekt rovnaké pravidlá ako pre ostatné dotácie v zmysle VZN o poskytovaní dotácií z rozpočtu obce Žabokreky. Zároveň platí, že **nie je možné dostať dotáciu na rovnaký resp. podobný účel v rámci oboch dotačných schém** (teda podľa Pravidiel KPR aj podľa VZN o poskytovaní dotácií). V prípade sporných projektov rozhoduje obecné zastupiteľstvo. Následná realizácia úspešných projektov sa uskutočňuje v spolupráci s ich navrhovateľmi.

Hlasovanie o projektoch sa v pilotnom ročníku nerealizovalo. V rámci KPR v roku 2018 bol predložený iba jeden spoločný projekt obyvateľov obce – **Ovocný sad Magna Via**, ktorý bol okrem KPR spolufinancovaný zo zdrojov Nadácie Slovenskej sporiteľne. S nápadom založiť kvalitný ovocný sad pre každého návštevníka blízko obľúbenej cyklotrasy prišli starší obyvatelia obce a do realizácie projektu sa zapojilo viac ako 100 obyvateľov. Ku založeniu sadu prizvali uznávaného ovocinára Prof. Ing. Ivana Hričovského, vďaka ktorému získali cenné rady, ktoré v tomto projekte využili. Keďže do založenia sadu investovali množstvo energie a úsilia, projekt si natoľko osvojili, že vznikla komunita, ktorá sa o ovocné stromy a územie sadu stará doteraz. Na každom strome je meno jeho "patróna". Počas realizácie projektu sa doň obyvatelia zapojili nielen svojou dobrovoľníckou prácou, ale priniesli aj materiál zo svojich garáží, ktorý už nepotrebovali. V rámci komunitného projektu Ovocný sad Magna Via sa realizovali viaceré obohacujúce prednášky.

Druhý ročník KPR sa v Žabokrekoch v roku 2019 neuskutočnil. Vedenie obce sa rozhodlo dokončiť prvý ročník a nechať si priestor na hľadanie nových možností ako ku KPR motivovať a zapojiť viac občanov. V rámci zastupiteľstva sa vedenie obce spolu s poslancami dohodli, že v nasledovnom roku uskutočnia "*miestne zastupiteľstvo na ulici*", teda celkovo 4 verejné stretnutia resp. zastupiteľstvá v jednotlivých štvrtiach (uliciach) obce, kde by

obyvateľom ponúkli možnosť zapojiť sa do rozhodovania o tom, čo by chceli v obci zmeniť resp. pomenovať to, čo im v obci chýba. Ako sama pani Valocká hovorí: *“ked' nepríde hora k Mohamedovi, príde Mohamed k hore”*.

Od zavedenia KPR vedenie obce očakávalo väčšiu zapojenosť obyvateľov do chodu obce a jej aktivít. V tejto súvislosti je však potrebné uviesť, že v pilotnom ročníku sa ešte občania môžu cítiť nesmelí, nemusia rozumieť o čo presne v KPR ide. Pozitívny efekt zavedenia KPR sa zvyčajne prejavuje až po niekoľkých rokoch starostlivej práce s komunitou. Dobrým východiskovým bodom a pozitívnym momentom pilotného ročníka však bolo, že prostredníctvom jediného projektu KPR sa podarilo zapojiť veľké množstvo obyvateľov do výsadby Ovocného sadu Magna Via, ako aj do následnej údržby verejného priestoru a starostlivosti o vysadené stromy.

Pani starostka Valocká ostatným obciam zavedenie participatívneho rozpočtu odporúča. Hovorí, že aj napriek tomu, že často nejde o veľké finančné čiastky, hodnoty ako spolupatričnosť či zapojenosť a radosť obyvateľov pri vytváraní komunity viacnásobne predčia všetky vynaložené finančné prostriedky. Tým, ktorí stoja na začiatku cesty zavádzania participatívneho rozpočtu odporúča *“nech sa neboja, nech nájdú v sebe odvahu urobiť to. Možno je to krok do neznáma, ale nech hlavne ľuďom povedia, že natoľko vám drahí občania veríme, že viete čo potrebujete. Tu máte 5000 eur a vy si rozhodnite čo potrebujete v tejto ulici, dáme vám čas na rozmyslenie, prídte po mesiaci, nemusíte spisovať, ale prídte alebo ja prídem a vypočujem si vaše návrhy.”*

Zdroje:

- Osobný rozhovor so starostkou obce Žabokreky Ing. Zuzanou Valockou
- Oficiálna webová stránka obce Žabokreky www.zabokreky.sk
- Pravidlá Komunitného participatívneho rozpočtu obce Žabokreky
- Noviny MY Turiec: <https://myturiec.sme.sk/c/20972873/nad-zabokrekmi-vyrastie-ovocny-sad.html> z dňa 1.5.2019
- TV Turiec: <https://tvturiec.eu/novovznikajuci-ovocny-sad-v-zabokrekoch-prisiel-skontrolovat-profesor-ivan-hricovsky/>

OBEC PONIKY

Poniky sú poľnohospodárskou obcou nachádzajúcou sa v svojráznom podhorskom prostredí s krásnou prírodou a rázovitou kultúrou. Poskytujú množstvo príležitostí pre výletnícku turistiku v oblasti Poľany. Poniky dnes zažívajú rozmach zástavby rodinných domov. Dôvodom je zvyšovanie záujmu o zdravé bývanie v tichom prostredí s výhodnou dostupnosťou centrálnych sídel Banskobystrického kraja. Koncom roka 2019 mala obec **1555 obyvateľov**, ktorých zastupovali deväti poslanci obecného zastupiteľstva.

Participatívny rozpočet (PR) v obci Poniky bol zavedený v roku 2018, kedy boli miestnym zastupiteľstvom prijaté *Zásady participatívneho rozpočtu obce Poniky*. **Obec v roku 2018 vyčlenila 9000 eur pre pilotný (prvý) ročník participatívneho rozpočtu.** S návrhom prišiel bývalý starosta Ján Beňo, ktorý sa s PR oboznámil na stretnutí ZMOS. V nastavení postupov PR obec čerpala inšpiráciu z viacerých zdrojov, predovšetkým z menších miest, kde PR už v danej dobe fungoval. Agendu PR má v rámci obecného úradu na starosti ekonomické oddelenie.

Pri vytváraní komunikačnej a na verejnosť orientovanej stratégie obci pomáha rozhlas, úradná tabuľa webové sídlo obce www.poniky.sk a taktiež obecný občasník Ponický spravodaj. Na webovej stránke obce sú k dispozícii na stiahnutie *Zásady participatívneho rozpočtu obce Poniky*, ale aj samotná *Výzva na predkladanie projektov*, ktorá obsahuje aj štruktúru projektového návrhu. Informácie o projektoch, ktoré sa o podporu z PR uchádzali nie sú na webovej stránke obce spätne dohľadateľné.

Do participatívneho rozpočtu obce Poniky sa môže zapojiť **každý obyvateľ, ktorý v danom rozpočtovom roku dosiahne vek 15 rokov** ku dňu vyhlásenia výzvy a **má trvalý pobyt na území obce**. Rovnako sa môžu zapojiť **neziskové organizácie a občianske a združenia so sídlom v obci Poniky**.

Proces PR sa skladá z nasledujúcich fáz:

- schválenie celkovej sumy PR
- výzva OcÚ na predkladanie projektov v rámci PR pre príslušný rozpočtový rok
- podanie projektov/ návrhov
- kontrola formálnej správnosti
- posudzovanie projektov/návrhov
- schvaľovanie projektov/návrhov
- realizácia projektov/návrhov
- vyúčtovanie projektov/návrhov

Projektová dokumentácia musí obsahovať: meno (názov) vedúceho projektu/ návrhu, adresu (sídlo) vedúceho projektu, adresu (sídlo) navrhovateľa, telefonický a emailový kontakt, predmet a cieľ projektu, rozpočet projektu s kvantifikáciou jednotlivých výdavkov, minimálne jednu reálnu cenovú ponuku (v prípade externého dodávateľa tovarov, prác a služieb), časový harmonogram realizácie projektu, čestné vyhlásenie navrhovateľa, že sa neuchádza, resp. nemá schválenú inú finančnú podporu z rozpočtu obce ku dňu podania projektu, informáciu o zapojení sa navrhovateľa do realizácie projektu.

OcÚ posúdi a preverí úplnosť projektov doručených v stanovenej lehote. Neúplné projekty sú vrátené navrhovateľom s lehotou 7 kalendárnych dní na doplnenie projektu. Pokiaľ navrhovateľ projekt v stanovenej lehote nedoplní, nebude zaradený do schvaľovacieho procesu. Do schvaľovacieho procesu **nebudú ďalej zaradené** projekty, ktoré sú:

- v rozpore so zásadami PR,
- sú v rozpore s platnou legislatívou a aktuálnym platným programom rozvoja obce Poniky -programové obdobie 2016 – 2023,
- sú v rozpore alebo **duplicitné s koncepciami obce**,
- sú v rozpore so zásadami hospodárenia s majetkom obce,
- týkajú sa prevádzkových, režijných a iných výdavkov spojených s pravidelne sa opakujúcimi bežnými aktivitami obce resp. navrhovateľa,
- nie sú realizovateľné do 15.12. príslušného roka.

OcÚ pripraví na zasadnutie obecného zastupiteľstva dôvodovú správu o počte podaných projektov a spôsobe ich kontroly a informuje o projektoch, ktoré boli nezaradené do rozhodovacieho procesu so stručným odôvodnením. OcÚ úplné projekty postúpi so svojim odporúčaním na posúdenie finančnej komisii obecného zastupiteľstva a informáciu zverejní na webovom sídle obce.

Rozhodovanie o projektoch sa realizuje kvantitatívnou formou, pričom **rozhodujú iba poslanci obecného zastupiteľstva**. Pred hlasovaním o jednotlivých projektoch prednesie odporúčanie finančná komisia. **Na schválenie projektu je potrebná nadpolovičná väčšina prítomných poslancov** na zasadnutí obecného zastupiteľstva.

OcÚ zabezpečí predpoklady pre realizáciu schválených projektov v zmysle Zásad rozpočtového hospodárenia Obce Poniky 1/2007. Ak je to potrebné, so samotnou realizáciou projektov občanom pomáha obec. V rámci poskytovania finančných prostriedkov obec pripravuje zmluvy a postupuje v rámci platného VZN.

V pilotnom ročníku participatívneho rozpočtu bolo **vyčlenených 9000 eur** a podávanie projektov bolo rozdelené do **dvoch výziev**. Na jeden projekt mohol predkladateľ žiadať **maximálnu sumu 1500 eur**. V prvej výzve bolo vyčerpaných približne 3500 eur a preto v danom ročníku bola uskutočnená aj druhá výzva. Projektové zámery boli vytvorené tak, aby **zlepšovali komunitný život v obci** a taktiež aby **skrášľovali intravilán a extravilán obce**. Takýmito projektami bolo napríklad zakúpenie trampolín na cvičenie pre skupinu mamičiek v obci, či revitalizácia troch studničiek poľovníkmi v extraviláne obce. V druhej výzve prihlásené projekty vyčerпали približne 3300 eur. Išlo napríklad o zakúpenie huslí pre nadanú žiačku umeleckej školy, či realizáciu podujatia Ponická heligonka (zúčastnilo sa ho 200-300 obyvateľov).

V druhom ročníku participatívneho rozpočtu pre rok 2019 bolo opäť vyčlenených **9000 eur**. Nakoľko **11 prihlásených projektov** v druhom ročníku prevýšilo vyčlenenú sumu PR 2019, **podporených bolo len 9** z nich. Projekt Ponická heligonka sa zapojil opätovne a v roku 2019 sa vďaka podpore z PR uskutočnil druhý ročník tohto podujatia. Podporení boli aj dobrovolníci z hasičského zboru Plameň, projekt mapujúci ponickú výšivku, či tlač propagačných materiálov pre historickú pamiatku obce – rímskokatolícky kostol z roku 1310. Prednosta obce Pavol Ondrejko v mene OcÚ vyjadril potešenie nad veľkým záujmom obyvateľov zapájať sa do PR v rámci projektov, ktoré si občania sami navhnú, aj zrealizujú. Na základe doterajších skúseností chce obec v ďalších ročníkoch uprednostňovať projekty, do ktorých sa môže zapájať viac obyvateľov (čo sa týka početnosti) ako je napr. podujatie Ponická heligonka a v menšej miere podporovať projekty orientované na jednotlivcov. Samotnú evaluáciu procesu s obyvateľmi obec doteraz neuskutočnila.

Prednosta OcÚ Pavol Ondrejko odporúča mechanizmus participatívneho rozpočtu a pred jeho samotným spustením radí vytipovať si aktivity, resp. oblasti projektov, ktoré bude PR podporovať.

Zdroje:

- Telefonický rozhovor s prednostom OcÚ Pavlom Ondrejkom
- Oficiálna webová stránka obce Poniky www.poniky.sk
- Zásady participatívneho rozpočtu obce Poniky
- Ponický spravodajca (občasník)

OBEC SOLOŠNICA

Obec Sološnica leží na úpätí Malých Karpát a rozhraní Záhorskej nížiny. Cez Obec preteká Sološnický potok prameniáci v Malých Karpatoch. Krásne okolie sa stáva cieľom turistov, ktorí obdivujú bralá Malej a Veľkej Vápennej, ako i štátnu prírodnú rezerváciu – Roštún. Koncom roka 2019 mala Sološnica **1630 obyvateľov**. Obec má v súčasnosti 9 poslancov obecného zastupiteľstva.

Prvotný návrh zavedenia participatívneho rozpočtu v obci Sološnica prišiel v roku 2005 od obecného poslanca. Prečo sa s participatívnym rozpočtom v obci vôbec začalo? *“Ľudia chodili na obec s tým, že urob toto – tamto. Pretože zamestnancov bolo málo, nedalo sa vyhovieť všetkým požiadavkám. Neskôr sme sa tým začali zaoberať podrobnejšie, urobili sme výzvu, pripravila som krátku video upútavku a v roku 2018 sa prvý krát rozdeľovali financie na tzv. Malé občianske projekty”*, hovorí Anna Čermáková, starostka obce Sološnica. Jedným z hlavných cieľov zavedenia PR v obci bolo zapojenie občanov do vecí verejných a posilňovanie záujmu o život v obci, v ktorej žijú. Obec Sološnica sa neinšpirovala z iných foriem participatívneho rozpočtu, postupne a samostatne vymýšľala, ako bude PR fungovať v Sološnickej samospráve.

Obec komunikuje informácie o PR prostredníctvom rozhlasu, webového sídla obce www.solosnica.sk a obecného občasnika Sološnický spravodaj. V obci verejné stretnutia k PR neprebiehajú. Autorka projektu, pani Jánošíková, dodáva: *“Sme obec kde sa všetci poznáme a snažíme sa pomáhať si navzájom. Plánované stretnutia so všetkými žiadateľmi v obci nemávame, ale môžeme sa kedykoľvek zastaviť na obecnom úrade a informovať sa na postupy, možnosti čerpania, atď. Verejné stretnutia sú zasadnutia obecného zastupiteľstva. Občania sa ich zúčastňujú a v prípade potreby sa aj pýtajú”*.

Pravidlá ani zásady PR v obci Sološnica zavedené nie sú, avšak každoročná Výzva na predkladanie Malých občianskych projektov obsahuje popis toho, čo participatívny rozpočet je, aká bude forma spolupráce s obcou, čo musí daný projekt obsahovať, akou sumou je limitovaný, termín na predkladanie projektov a informáciu o tom, akým spôsobom sa budú projekty vyhodnocovať. Príloha výzvy obsahuje samotný vzor pre *Návrh Malého občianskeho projektu v rámci participatívneho rozpočtu*.

Obrázok: Výzva na predkladanie Malých občianskych projektov z roku 2018

Okrem chýbajúcich pravidiel sa oproti zvyšným dvom obciam obec Selošnica líši aj tým, že financie z participatívneho rozpočtu poskytuje **iba fyzickým osobám**, a to **do sumy 500 eur**. Občanom, ktorí sa zapoja do PR, je vopred známa len maximálna výška hodnoty Malého občianskeho projektu, **nevedia však celkovú výšku finančných prostriedkov vyčlenenú na participatívny rozpočet**. O celkovej výške participatívneho rozpočtu rozhoduje obecné zastupiteľstvo na základe návrhu finančnej komisie. „Zo strany poslancov prichádza k rozličným názorom pri stanovení celkovej sumy určenej na PR. Vzhľadom k tomu, že projektov nie je veľa, v prípade potreby sa upraví rozpočet.” hovorí starostka obce Anna Čermáková.

Proces realizácie PR prebieha tak, že jednotlivci alebo neformálne skupiny obyvateľov navrhnu projekty, ktoré by si želali realizovať s cieľom **skrášlenia alebo zlepšenia podmienok života v obci Selošnica**. Obyvatelia sami navrhujú a spracúvajú projekty, pričom obecný úrad im je nápomocný ako odborný poradca v tom, že vyhodnotí lokalitu v zmysle majetkových vzťahov, vhodnosť jej výberu, reálnosť rozpočtu. Úspešné projekty sú finančne zabezpečené z rozpočtu Obce Selošnica. Zo strany predkladateľa/ŕov sa vyžaduje aktívne zapojenie, prípadne aj zapojenie ďalších dobrovoľníkov, do samotnej realizácie Malého občianskeho projektu (MOP).

Z návrhu na MOP musí byť zrejme:

- meno a adresa predkladateľa
- lokalita, kde sa bude MOP realizovať
- popis aktivity – čo a ako treba zmeniť
- predpokladaná výška finančných prostriedkov z rozpočtu obce
- čo iné okrem financií bude potrebné zabezpečiť zo strany obce
- spôsob zapojenia predkladateľa, prípadne ďalších občanov do realizácie MOP a predpokladaný termín realizácie (najneskôr do decembra príslušného roka)

Po predložení projektov skontrolujú zamestnanci OcÚ formálnu stránku projektov, možnosti ich realizácie z hľadiska zákonnosti (najmä súlad s územným plánom, potrebu projektovej dokumentácie, atď.) a pripravia pre poslancov materiál na najbližšie rokovanie obecného zastupiteľstva. Poslanci obecného zastupiteľstva vyhodnocujú projekty a schvaľujú, ktoré projekty a v akej výške budú podporené. Vybraté a schválené projekty sa zverejňujú na web stránke a informačnej tabuli obce.

Výsledky schvaľovania projektov sú uverejnené v zápisnici obecného zastupiteľstva a zároveň je každý žiadateľ písomne informovaný o pridelení finančných prostriedkov, kde je uvedené akú čiastku daný žiadateľ získal a akým spôsobom ju môže čerpať.

Participatívny rozpočet v obci sa postupne vyvíja. Podľa predkladateľky projektu pani Jánošíkovej však možno cítiť pozitívne efekty jeho zavedenia už dnes. Prejavuje sa to napríklad v tom, že ľudia sa intenzívnejšie zapájajú do vecí verejných, zaujímajú sa viac o tvorbu verejného priestoru, avšak sú to takmer tí istí, ako v období pred zavedením participatívneho rozpočtu. *“Občania si začali viac všímať, čo by v obci mohli spolu zmeniť. Aj keď sú to pre obec malé aktivity, pre obyvateľov majú veľký význam.”* Pani starostka Čermáková pri hodnotení procesu dodáva, že sa stretávajú aj s rôznymi bariérami ako napríklad, že *“niektorí občania nevedia vyplniť jednoduchú tabuľku s rozpočtom, nepriložia potrebné prílohy - preto im pomáhame a aj po prijatí žiadosti vyzývame ľudí, aby ju doplnili – nevyklúčujeme ju hneď.”*

V roku 2018 boli z participatívneho rozpočtu podporené nasledovné projekty:

1. Rekonštrukcia Kaplnky sv. Anny, 500 eur
2. Lavička v Cigánskej uličke, 295 eur
3. Pestujeme tradičné ovocie, 348 eur
4. Stolný tenis, 500 eur
5. Sadni si, 388 eur

Obyvatelia obce Sološnica na začiatku procesu nemali od zavedenia PR jasné očakávania, ale vedeli, že so susedmi chcú mať priestor, kde sa môžu stretávať a oddychovať. PR chápu ako *„možnosť zapojenia obyvateľov do rozhodovania o tom, kde sa budú dané finančné prostriedky investovať. Ide však nie len o investovanie, ale aj o to, aby sa obyvatelia svojou prácou zapojili do chodu obce“*, hovorí pani Júlia Jánošíková, ktorá spolu s manželom vypracovala projekty *Stolný tenis* a *Sadni si*. *“Na našej ulici sa neustále stavajú nové domy a chýbal nám tu priestor na stretávanie sa občanov. Rozhodli sme sa, že časť nášho súkromného pozemku poskytneme na takéto aktivity. Ak pôjdete okolo, kľudne si poseďte a oddýchnite si alebo si zahrajte pingpong. V budúcnosti na tomto pozemku plánujeme vysadiť niekoľko ovocných stromov kvôli tieňu a tiež aby ste si mohli odtrhnúť jabĺčko alebo iné ovocie a pochutíť si.”* Reakcie občanov priamo zapojených do tohto projektu boli veľmi pozitívne. Horšie to bolo s niektorými ľuďmi, ktorí zo začiatku neboli nadšení, že **sa investuje do súkromného pozemku**. *„Slováci sú nedôverčiví. No po roku ako sme projekt realizovali si občania zvykli, že si môžu posediť a oddýchnuť si. Pochopili, že nejde o zveľaďovanie pozemku ale o tvorbu komunitného priestoru. A zároveň, mladí sem chodia hrať pingpong – neustále tu majú k dispozícii rakety a loptičky,”* hovorí pani Jánošíková. Novovzniknutý komunitný priestor je otvorený pre všetkých obyvateľov obce Sološnica, čo je potvrdené aj **zmluvnou dohodou uzavretou s obcou**, ktorá hovorí, že pozemok, ako aj a veci zakúpené z PR sú verejne prístupné. Pingpongové stoly a mobiliár komunitného

priestoru sú prenosné, takže pri zmene vlastníka alebo účelu využitia pozemku ich možno ľahko presunúť na iné miesto.

Ďalším z podporených projektov bola napríklad *Oprava Kaplnky sv. Anny*. Kaplnka bola vo veľmi zlom technickom stave, steny zvonku aj zvnútra boli zamoknuté a opadané. Murárske, maliarske a stolárske práce boli vykonané odborne a kvalitne. Pribudol tu aj nový strom, ktorý časom poskytne príjemný tieň. Celkové náklady na opravu boli vo výške 1 540 €, z participatívneho rozpočtu bol poskytnutý príspevok vo výške 500 €.

V roku 2019 boli odsúhlasené 4 malé občianske projekty:

1. Oprava Kaplnky svätého Vendelína, 500 eur
2. Výmena dverí na Kaplnke svätého Vendelína, 500eur
3. Úprava šatne za javiskom, 500 eur
4. Stromy, 250 eur

Po úspešnej oprave Kaplnky svätej Anny z roku 2018 sa obecné zastupiteľstvo rozhodlo rozhodlo podporiť podobný projekt aj v roku 2019. Tentokrát ide o Kaplnku svätého Vendelína, ktorá sa nachádza pri hlavnej ceste smerom na Rohožník. Prvý projekt je zameraný na jej sanovanie a opravu omietok (vonkajších a vnútorných) a druhý na výmenu dverí. Divadelní ochotníci budú upravovať priestory za javiskom kultúrneho domu, kde by mohol vzniknúť zaujímavý priestor, ktorý bude slúžiť nielen ako šatňa, ale aj ako klubovňa. Výsadbu ovocných stromov budú uskutočňovať občania na tzv. Starej ceste.

Samostatnú evaluáciu procesu PR obec nerobí, ale ak by mala pani starostka Čermáková začať s participatívnym rozpočtom ešte raz, urobila by nasledovné: *“pred vyhlásením výzvy by som urobila stretnutie s občanmi, kde im podrobne vysvetlíme celý proces”*. Myslí si tiež, že lepšiemu fungovaniu participatívneho rozpočtu v obci by možno pomohla elektronizácia procesu. Na záver dodáva: *„nebojte sa začať, ono sa to nejako vykryštalizuje. Má to význam!”*

Zdroje:

- Písomná a telefonická komunikácia so starostkou obce Sološnica Annou Čermákovou
- Písomná komunikácia s predkladateľkou projektu Júliou Jánošíkovou
- Oficiálna webová stránka obce Sološnica www.solosnica.sk
- Sološnícky spravodaj
- http://www.solosnica.sk/wp-content/uploads/2018/09/Solosnicky_spravodaj_2018_02.pdf
- http://www.solosnica.sk/wp-content/uploads/2019/05/Solosnicky_spravodaj_2019_01.pdf